

kadıları arasında adından övgüyle bahsedilen bir şahsiyet olarak tanındı. Ayrıca Bursa'da kadılık yaptığı yıllarda Durmuşzâde Ahmed Efendi'nin talebelerinden Seyyid Mustafa Âsım Efendi'den ta'lik öğrendi. Vefatında Edirnekapı Mezarlığı'nda şair Bâkî'nin yanına defnedildi.

Sultan I. Mahmud devrinin meşhur hattatları arasında yer alan Rodosî'nin müze ve kütüphanelerde sülüs ve nesih pek çok eseri vardır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi (Hazine, nr. 2299/54), Dârü'l-kütübî'l-Misriyye (el-Fünûnû'l-Cemîle, nr. 71, 72; Tal'at, nr. 10) ve Ekrem Hakkı Ayverdi hat koleksiyonunda sülüs-nesih kıtalar ve bir sülüs-nesih murakka' İbrâhim Rodosî'nin sanatında ulaştığı seviyeyi gösteren güzel örneklerdir. Rodosî'nin yetiştirdiği öğrencilerden Mustafa Kütâhî ve Galata Sarayı yazı hocası Yusuf Hâfız önde gelen Osmanlı hattatları arasında yer alır. Ayrıca Süleyman b. Ahmed, *Mir'ât-ı Hattâtîn* adlı eserinde Köstendilî Ahmed Efendi, Üsküdarlı Hatıpzâde Hacı Mustafa Efendi ve Bosnalı Mustafa Ağa'yı da gördüğü eserlerinden dolayı Rodosî'nin talebesi olarak kaydetmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Süleyman b. Ahmed, *Mir'ât-ı Hattâtîn*, Beyazıt Devlet Ktp., nr. 10.338, vr. 7^a, 33^b, 34^b; Suyolcuzaâde, *Devhatü'l-küttâb*, s. 53; Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 52-53; Şevket Rado, *Türk Hattatları*, İstanbul, ts., s. 153.

M. UĞUR DERMAN

İBRÂHİM b. SA'D

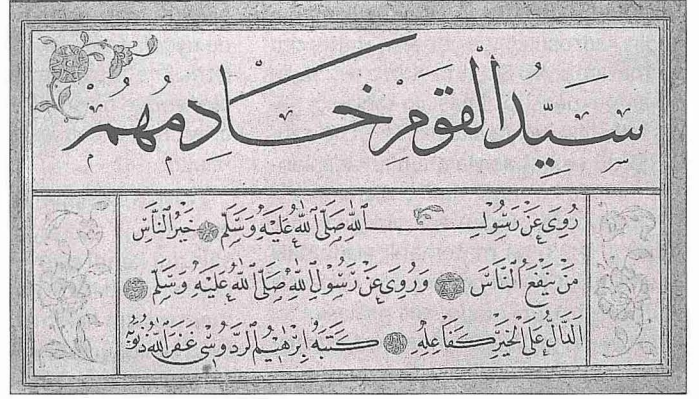
(إبراهيم بن سعد)

Ebû İshâk İbrâhim b. Sa'd
b. İbrâhim ez-Zührî
(ö. 183/799)

Hadis hâfızı, fakih.

108'de (726) Medine'de doğdu. Aşere-i mübeşşereden Abdurrahman b. Avf'ın torunu olan babası rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer alan bir muhaddis ve fakih-ti; Medine'de kadılık yapmıştı. İbrâhim'in yetişmesinde İbn Şihâb ez-Zührî'nin büyük katkısı olmuş, İbrâhim ayrıca Saffân b. Süleym, Sâlih b. Keysân, İbn İshak, Abdullah b. Muhammed b. Akîl, Hişâm b. Urve, Muhammed b. İkrime el-Mahzûmî'den rivayette bulunmuştur. Kendisinden oğulları Ya'kûb ve Sa'd ile Şu'be b. Haccâc, Leys b. Sa'd, Bişr el-Hâfî, İbnü'l-Mâcişûn, Abdurrahman b. Mehdî, Ahmed b. Hanbel, Ebû Dâvûd et-Tayâlisî hadis rivayet etmiştir. Döneminde Medine'de onun en çok hadis bilen kişi olduğu, İbn

İbrâhim
Rodosî'nin
sülüs-nesih
kıtası
(Rado, s. 153)

İshak'tan sadece ahkâm konusunda yaptığı rivayetlerin 17.000 civarında bulunduğu belirtilmekte (Hatîb, VI, 83), Zehebî ise farklı senedler ve mükerrerlerle bu sayıya ulaşıldığını, gerçekte söz konusu rivayetlerin bu rakamın onda birine dahi ulaşmadığını kaydeder (*A'lâmü'n-nübelâ*, VII, 40). İbrâhim b. Sa'd, ömrünün sonuna doğru oğullarından biriyle Bağdat'a yerleştiğinden çok sayıda Iraklı kendisinden hadis almış, Abbâsî Halifesi Hârûnürreşid ona ikramda bulunmuş, fetvalar sormuş (Hatîb, VI, 84; Safedî, V, 352), beytümâlin velâyeti görevi de kendisine verilmiştir. Rivayetleri *Kütüb-i Sitte*'de yer alan İbrâhim b. Sa'd 183'te (799) Bağdat'ta vefat etti; bu tarih 182 (798), 184 ve 185 olarak da zikredilmiştir.

Ahmed b. Hanbel, İbrâhim b. Sa'd'ın sika, hadislerinin "müstakim" olduğunu söylemiş, Yahyâ b. Maîn, özellikle Zührî'den yaptığı rivayetleri başkalarının rivayetlerine tercih ederek onun için sika, hüccet veya "leyse bihi be's" ifadelerine yer vermiştir. Abdullah b. Abdurrahman ed-Dârimî, Ebû'l-Hasan el-İclî ve İbn Adî de onun için sika terimini kullanırken Ebû Hâtîm er-Râzî bir rivayete göre sika, diğer bir rivayete göre ise "leyse bihi be's" demiş, Vekî b. Cerrâh, sika olup olmadığını bilmediği gerekçesiyle başlangıçta rivayette bulunmamışsa da daha sonra ondan hadis almıştır.

Aynı zamanda fakih olan İbrâhim b. Sa'd, ud çalarak şarkı söylemeyi ve müzik dinlemeyi câiz gördüğü için eleştirilmiş, Zehebî ise müzikeye dair kesin bir nas olmadığı için onun tenkit edilemeyeceğini belirtmiştir. Kendisine yöneltilen eleştiriler sebebiyle biyografisine *Mizânü'l-i'tidâl*'de yer veren Zehebî hadislerinin delil olarak kabul edilmesi, cerh ve ta'dilde görüşüne başvurulacak münekkithler arasında sayılması dolayısıyla onu *Zikru men yu'temedü kavlühü fi'l-cerh ve't-ta'dil*, *er-Ruvâtü's-şikâtü'l-mütekelleme* fi-

him bimâ lâ yücübü reddehüm ve *Tezkiretü'l-huffâz* gibi eserlerine de almıştır. İbn İshak'ın *es-Sîre*'sinin râvilerinden olan İbrâhim b. Sa'd'ın bazı hadislerini ihtiva eden bir cüzün VIII. yüzyılda istinsah edilmiş nüshası Dârü'l-kütübî'l-Misriyye'de (Hadis, nr. 1558, vr. 373-392) bulunmaktadır (Sezgin, I, 95).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât: el-Mütemmim*, s. 456-457; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, I, 288-289; a.mlf., *et-Târîhu's-şagîr*, II, 231-232; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (Ukkâşe), s. 214, 238; Osman b. Saïd ed-Dârimî, *et-Târîh* (nşr. Ahmed Muhammed Nurseyf), Dimaşk, ts. (Dârü'l-Me'mûn li't-türâs), s. 43; Ebû Zür'a ed-Dimaşkî, *et-Târîh* (nşr. Şükrullah b. Ni'metullah el-Kücânî), Dimaşk 1980, I, 533-534; İbn Ebû Hâtîm, *el-Cerh ve't-ta'dil*, II, 101-102; İbn Hibbân, *eş-Şikâat*, IV, 4-5; Hatîb, *Târîhu Bağdad*, VI, 81-84; İbn Abdülhâdi, *'Ulemâ'ü'l-hadis*, I, 371-372; Zehebî, *Tezkiretü'l-huffâz*, I, 252-253; a.mlf., *A'lâmü'n-nübelâ*, VII, 40; VIII, 304-310; a.mlf., *Mizânü'l-i'tidâl*, I, 33-35; a.mlf., *Zikru men yu'temedü kavlühü fi'l-cerh ve't-ta'dil* (nşr. Abdülfettâh Ebû Gudde), Beyrut 1410/1990, s. 178; a.mlf., *er-Ruvâtü's-şikâtü'l-mütekelleme fihim bimâ lâ yücübü reddehüm* (nşr. Muhammed İbrâhim el-Mevsilî), Beyrut 1412/1992, s. 37; Safedî, *el-Vâfi*, V, 352-353; İbn Hacer, *Tehzîbü't-Tehzîb*, I, 121-123; Sezgin, GAS, I, 95.

ALİ TOKSARI

İBRÂHİM b. SEYYÂR

(bk. NAZZÂM).

İBRÂHİM b. SİNÂN b. SÂBİT

(إبراهيم بن سنان بن ثابت)

Ebû İshâk İbrâhim b. Sinân
b. Sâbit b. Kurre es-Sâbiî
(ö. 335/946-47)

Matematikçi ve astronom.

296'da (909) Bağdat'ta doğdu. Aslen Harranlı Sâbiiler'den olup tanınmış bir aileden gelmektedir. Babası hekim ve matematikçi Sinân b. Sâbit, dedesi, Hali-